

Haavapotilaan hoito

Haavan hoito

- Muista aseptiikka!
- Tarvittaessa kipulääkitys hyvissä ajoin ennen hoitoa
- Poista vanhat sidokset
 - älä revi kiinni tarttuneita sidoksia väkisin
 - irrota kostuttamalla sidos keittosuolaliuoksella tai suihkussa

Haavan hoito

Haavan puhdistaminen

- muutaman minuutin vesipesu/suihkutus
 - mielellään jokaisen sidevaihdon yhteydessä kehonlämpöisellä vedellä
- asiakas voi käydä itse suihkussa ennen käyntiä, soitto ennen menoa
- suoraan haavalle ei suositella saippuaa
 - kokosuihkun lopuksi hyvä suihkuttaa haava puhtaaksi
- jos vesipesuun ei ole mahdollisuuksia, puhdistus keittosuolaliuoksella

Tuotteita puhdistamiseen

- Haavapyyhe UCS
 - hajottaa biofilmiä ja vähentää bakteerikasvua
 - vaikuttaa tulehdusta hillitsevästi
 - edistää solujen kasvua
 - parantaa haavan verenkiertoa lisäten hapensaantia

- Prontosan huuuhde
 - **betaine** nopeuttaa haavan paranemista, rikkoo haavan pinnassa olevan biofilmin -> haavan kokonaisvaltainen puhdistuminen mahdollistuu
 - **polyheksanidi** on laajakirjoinen antimikrobinen aine, tappaa haavalta biofilmiä muodostavat mikrobit

Haavan mekaaninen puhdistus

- tarvittaessa pintapuudute, esim. Xylocain
- **haavan mekaaninen puhdistus tärkein vaihe**
 - jos laiminlyödään, haavan paraneminen hidastuu ja infektioriski lisääntyy
- suoritetaan jokaisen sidevaihdon yhteydessä, jotta haavan pohja saadaan puhtaaksi ja punaiseksi

Välineitä mekaaniseen puhdistukseen

- Kyretti
- Haavakauha
- Kirurginen veitsi
- Sakset

Haavan mekaaninen puhdistus

<https://www.youtube.com/watch?v=tlaOhlbZxEE>

Haavan tarkkailu

- haavasta huomioidaan ja kirjataan:
 - laajuus (pituus x leveys cm)
 - syvyys onkalot ja fistelit (suunta, pituus cm)
 - haavapinnan ilmiöt (nekroosi, granulaatio, epitelisaatio)
 - erityksen määrä, laatu ja sen haju
- kuva haavasta potilastietojärjestelmään

Ympäröivän ihon suojaaminen

- ympäröivä iho suojataan haavaeritteeltä ja haavassa käytettäviltä lääkeaineilta
 - esim. Cavilon -suojavoide tai -suihke
 - muodostaa suojaavan kalvon haavaa ympäröivän ihon pinnalle

Haavasidoksen valinta

- suojaa ulkoiselta lialta, kosteudelta ja mekaaniselta ärsytykseltä
- luodaan optimaaliset olosuhteet paranemiselle
 - sopiva kosteustasapaino, riittävä lämpö
- sidoksen valintaan vaikuttaa haavaerityksen määrä; erittävään haavaan valitaan kosteutta imeviä sidoksia ja kuivaan haavaan lisää kosteutta tuovia sidoksia

Vaaleanpunainen haava

- lähestulkoon parantunut
- haavalle kasvanut hento pintaepiteeli
- haavaa suojataan mekaaniselta ärsytykseltä
- suojaksi haavansuojakalvo tai vaahtosidos

Punainen haava

- granulaatiokudosta, on hyvin paranemassa
- tavoitteena suojata haavaa ja ylläpitää optimaalista paranemisympäristöä mm. pitämällä haavanpohja sopivan kosteana

Punainen haava

- haavaa hoidetaan harvoin, yleensä vain sidosten imukyvyn täyttyessä
- haavasidokseksi sopii esim. **hydrokolloidi** tai **polyuretaanivaahtolevy** riippuen erityksen määrästä
- esim. suprasorb, duoderm, mepilex border, allevyn

Keltainen haava

- kellertävän kuolleen solukon peittämä
- tehokas mekaaninen puhdistus

Keltainen haava

- pehmentävät haavatuotteet
 - esim. hunajatuote
 - geelityvät sidokset (Aquacell), hydrofobiset (sorbact) ja hydrogeelit (Kliniderm Hydrogel)

Musta haava

- tavoitteena poistaa kuollut kudos tehokkaasti
 - esim. lääkärin tekemän kirurgisen puhdistuksen avulla
- diabeettisia ja valtimoperäisiä ääriosien haavoja, jotka ovat syntyneet hapen puutteesta, pidetään kuivana
- jos kuolioon on korjaavia verisuonikirurgisia toimenpiteitä tehtävissä, aloitetaan haavanhoito vasta näiden toimenpiteiden jälkeen

Musta haava

- jos korjaavia toimenpiteitä ei ole tehtävissä, pidetään nekroosi kuivana ja puhtaana sekä pyritään ennaltaehkäisemään infektion syntyminen

Infektoitunut haava

- haavainfektio ilmenee paikallis- ja/tai yleisoireina
- paikallisoireita: **kuumotus, punoitus, turvotus ja kipu**
 - lisäksi voi olla pahaa hajua, hidastunut tai pysähtynyt paraneminen, märkäinen erityys
- aina infektiota epäiltäessä tulisi ottaa haavalta **bakteerinäyte ja paikallishoitoa tulisi tehostaa**

Infektoitunut haava

- infektoitunutta, runsaasti erittävää ja pahanhajuista haavaa suositellaan suihkutettavan päivittäin muutaman minuutin ajan, kehon lämpöisellä vedellä

Infektoitunut haava

- kotihoidossa oleville potilaille helpompia ja suositeltavia paikallishoitoja ovat mm.
 - hopeaa (Ag) sisältävät sidokset
 - hunajatuotteet
 - hydrofobiset sidokset

Turvotuksen hoito

- laskimoperäisissä haavoissa turvotuksen hoito on hoidon kulmakivi
- ainoa tieteellisesti tehokkaaksi todistettu hoitomuoto laskimoperäiseen säärihaavaan
- Comprilanit

<https://www.youtube.com/watch?v=YLM3nNpgTCE>

Pico alipaineimuhito

Lopuksi

- Haavan säännöllinen seuranta tärkeää
- Paikallishoitoa ei kannata vaihtaa ilman selkeää perustetta
 - samaa hoitoa kannattaa jatkaa väh. kaksi viikkoa -> voidaan nähdä miten tuote toimii haavassa
- Haavapotilaan riittävä energian ja proteiinien saanti turvattava, kudokset pystyvät uudistumaan
 - tarvittaessa lisäravinteet
- Moniammatillinen yhteistyö tärkeää!